

02_2.4.5 MKR 02-2-5 Vítkov

Přírodní charakteristika.

Krajinný prostor zahrnuje rozlehlý prostor údolí Vítkovského potoka s vesnickými sídly Horní a Dolní Vítkov, zasazenými do k jihu se zahlubujícího údolí. Toto údolí klesá od severu z okrajů Albrechtické vrchoviny k jihu ke Chrastavě (do Chrastavské kotliny) a představuje segment zemědělské krajiny, ohraničený terénními hřbety – mezi vodními předěly povodí Vítkovského potoka a Václavického potoka na západě a Novoveského potoka na východě. V krajině, umožňující panoramatické výhledy na Ještědský hřbet, se výrazně projevují lesní porosty provázející koridory vodotečí – přítoků Vítkovského potoka (potok Od Kamenišť) a liniové i bodové prvky mimolesní zeleně, připomínající povětšinou zaniklé členění historické plužiny. Přírodní dominantou krajiny je lesnatý vrch Výhledy (569 m n. m.) na státní hranici.

Kulturní a historická charakteristika.

Území patří převážně do oblasti pozdně středověké kolonizace s převažujícím lánovým uspořádáním vesnic. Urbanizační osou celého MKR jsou dlouhé lánové potoční vsi Horní a Dolní Vítkov, poprvé písemně připomínané v roce 1352. Jejich původní urbanistická struktura je částečně dochovaná – spíše však jen svým celkovým charakterem a harmonickým zapojením do krajiny, neboť řada objektů byla zbořena, přestavěna či doplněna novostavbami rodinných domů i zemědělských areálů. Venkovský dům čp. 34 je dobře dochovaným exemplářem patrového hrázděného domu, který představuje důležitý předmět pro poznání historických stavebních zvyklostí regionu. Nejvýraznější historicky cennou stavbou a kulturní dominantou Vítkova je kostel Navštívení Panny Marie, který je i přes svůj neutěšený stav stavebně a umělecky hodnotným dokladem vývoje barokní architektury severních Čech. Celková struktura lesozemědělské krajiny je částečně dochovaná (rozložení jednotlivých kultur, vedení cest), byť členění plužiny je již nevýrazné, pouze ve fragmentech. Určitou zajímavostí, byť bez vazby na původní krajinnou strukturu, je replika velmožského dvora s přilehlou osadou řemeslníků z 12. století Curia Vítkov.

Vizuální charakteristika.

Od lesnatého hraničního hřbetu mezi Lysým vrchem (643 m n. m.) a vrchem Výhledy (569 m n. m.) klesají svahy okraje Albrechtické vrchoviny do Chrastavské kotliny dvěma údolními – mohutným a výrazně ohraničeným údolím Vítkovského potoka, ve kterém se rozkládají lineární lánové vsi Horní a Dolní Vítkov v potočním uspořádání a mělké neosídlené údolí potoka od Kamenišť. Otevřená zemědělská krajina bývalých plužin umožňuje jedinečné výhledy do údolí Lužické Nisy ke Chrastavě a na strmé lesnaté okraje Kryštofových hřbetů i na vzdálenější siluetu okraje Lužického hřbetu. Krajina vyniká harmonií a dílčími krajinářsko-estetickými hodnotami, spočívajícími v členění krajiny terénním reliéfem, lesnatými koridory vodotečí, drobnými lesíky, remízky a liniovou zelení. Vesnická sídla jsou zanořena do údolí Vítkovského potoka a jsou skryta v zeleni zahrad a místy v lesních porostech na hranách zahloubeného údolí. Návaznost obou sídel signalizuje drobná dominanta kostela Navštívení Panny Marie. Severní část sídla Horní Vítkov vyniká harmonickým zapojením zástavby do krajinného rámce a spoluvytváří hodnoty krajinného rázu. Cenným drobným rysem krajiny je přítomnost křížků při cestě z Dolního Vítkova na Pšeničkův kopec. K rušivým prvkům v krajině patří vzdušné vedení VVN 110 kV, křižující v Dolním Vítkově území ve směru západ-východ a dále pak zemědělský areál v harmonické části zástavby Horního Vítkova a devastovaný zemědělský areál (brownfield) ve vyvýšené poloze východně nad Dolním Vítkovem. V krajinné scéně se upatňuje alej ovocných dřevin z Chrastavy na Vysokou (po hranici MKR) a alej při silnici z Horního Vítkova na Albrechtice.

MKR 02-2-5 Vítkov		Klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky		+ pozitivní	XXX zásadní	XXX jedinečný
		O neutrální	XX spouštějící	XX význačný
		N negativní	X doplňující	X běžný
1	Zvlněný reliéf přechodu okrajů Jizerských hor (Albrechtické vrchoviny) do Hrádecké pánve	+	XXX	XX
2	Rozlehlý segment harmonicky členité zemědělské krajiny údolí Vítkovského potoka a mělkého údolí jeho levostranného přítoku potoka od Kamenišť	+	XX	X
3	Zemědělská krajina s převahou trvalých travních porostů členěná lesnatými koridory přítoků Vítkovského potoka, drobnými lesíky, remízy a liniovou zelení	+	XX	XX
4	Vítkovský potok a jeho přítoky vč. břehových partií	+	X	X
5	Přírodní dominanta lesnatý kopec Výhledy (569 m n. m.)	+	XX	X
6	Zeleň zahrad rodinných domů a sídelní zeleň Dolního a Horního Vítkova	+	XX	X
Znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle cennosti
1	Dominanta kostela Navštívení Panny Marie v Horním Vítkově	+	XX	XX
2	Částečně dochovaná struktura lesozemědělské krajiny (vedení cest, rozložení kultur) s fragmenty původního členění lánové plužiny (vegetační pásy)	+	XX	X
3	Pozdně středověká sídelní struktura s vesnicemi doloženými z 14. století – s částečně urbanisticky dochovaným charakterem potočních lánových vsí Dolní a Horní Vítkov	O	XX	X
4	Řada cenných objektů (např. venkovská usedlost čp. 34), zejména v Horním Vítkově	+	XX	XX
Znaky a hodnoty vizuální charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle cennosti
1	Jasně ohraničení prostoru terénními (často lesnatými) horizonty	+	XXX	X
2	Jedinečné výhledy z otevřené zemědělské krajiny k jihu na panorama Ještědského hřbetu	+	XX	XXX
3	Harmonické rozložení zástavby Horního Vítkova v krajinném rámci	+	XX	XX
4	Kulturní dominanta kostela Navštívení Panny Marie	+	X	XX
5	Harmonické zapojení zástavby s cennými objekty lidové architektury do údolí Vítkovského potoka	+	X	X
6	Drobné akcenty křížků při cestě na Pšeničkův kopec	+	X	XX
7	Rušivý prvek vzdušného vedení VVN 110 kV	N	X	X
8	Rušivé prvky zemědělských areálů v Horním a Dolním Vítkově (brownfields)	N	X	X
9	Vizuální uplatnění alejí na Vysokou a z Horního Vítkova na Albrechtice v liniové struktuře krajiny	+	X	XX

Návrh ochranných opatření:

- Ochrana krajinné dominanty kostela Navštívení Panny Marie v Horním Vítkově před snížením jeho vizuálního významu
- Zachování měřítka a hmot zástavby Horního i Dolního Vítkova a vyloučení měřítkově se vymykajících staveb
- Zachování harmonických vztahů zástavby Horního i Dolního Vítkova a krajinného rámce
- Ochrana částečně dochované urbanistické struktury a charakteru zástavby Horního Vítkova
- Zachování členitosti zemědělské krajiny, posílení liniové zeleně podél silnic, polních cest a drobných vodotečí